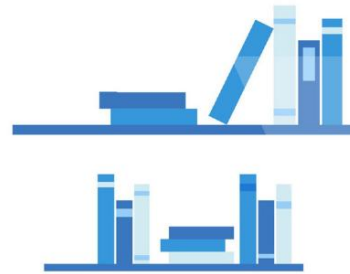

**UTJECAJ DRAMSKE
PEDAGOGIJE NA RAZVOJ
EMPATIJE : PRIMJER
ŠKOLSKOG PROJEKTA *MOST***

Vesna Štraser / 14.4.2026.

(To)Be a Pedagogical Inspiration 2

Uvod – Umjetnički odgoj-pokretač razvoja

Umjetnički odgoj predstavlja temelj osobnog i društvenog razvoja učenika jer potiče kreativnost, izražavanje, kritičko mišljenje i **empatiju**.

Osim razvoja individualnih sposobnosti, umjetnički odgoj jača društvenu koheziju, kulturnu svijest i interdisciplinarnu suradnju.

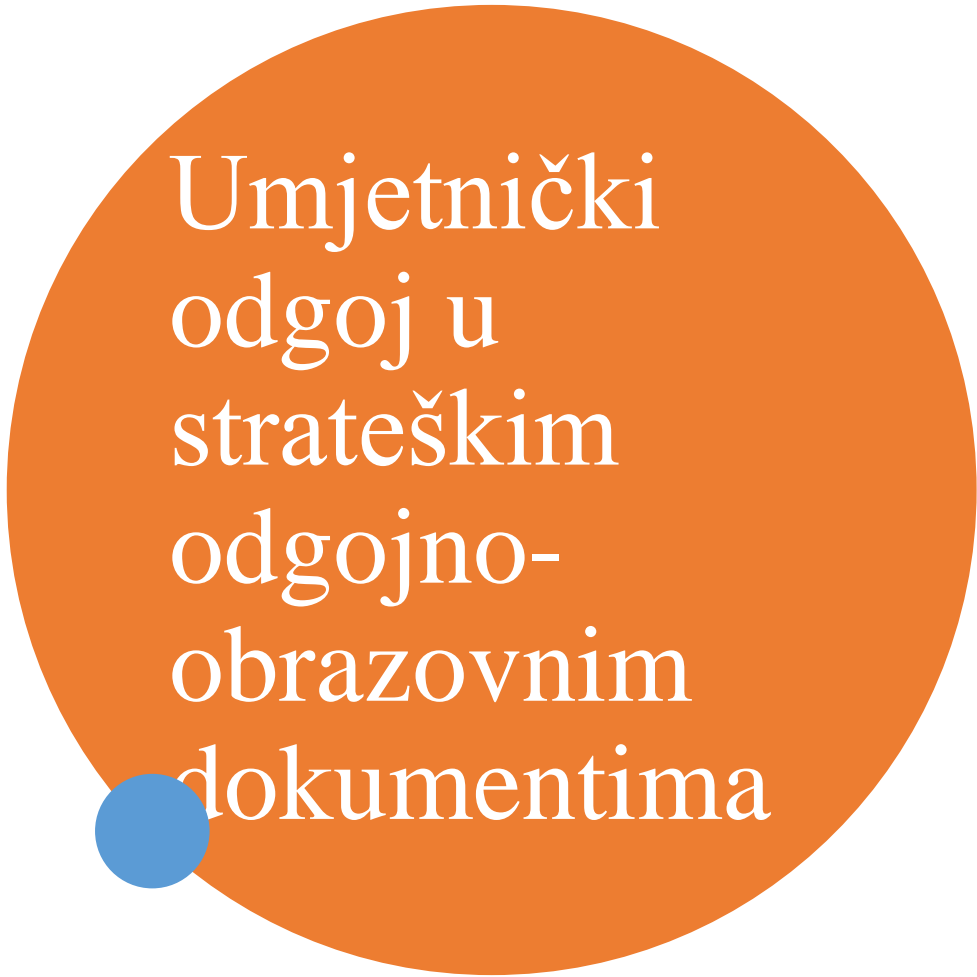
Umjetnički odgoj obuhvaća dva međusobno povezana pristupa: odgoj **za** umjetnost i odgoj **putem** umjetnosti, oba ključna za suvremeni obrazovni sustav. (Krušić, 2014)

Umjetnošću
potičemo....

ŠTO JE UMJETNIČKI ODGOJ?

- „Naziv umjetnički odgoj koristi se danas kao krovna, skupna i objedinjujuća oznaka za fenomene, prakse i koncepte koji dakako svi imaju veze s umjetnošću i odgojem odnosno obrazovanjem, no koji su međusobno različiti ne samo po vrstama djelatnosti i izraza, nego i po funkcijama i ciljevima te konačno po oblicima svoga društvenoga institucionaliziranja.“ (Krušić, 2014, str.2) : „Umjetnost u potpunoj svojoj kompleksnosti treba djetetu proširiti slobodu horizonta. Svaka od njezinih vrsta treba djetetu pomoći u spoznavanju ljepote života i svijeta koji se širi oko njega. Svaka treba da mu dade poticaj i želju za usavršavanjem i nadograđivanjem te ljepote.“ (Ladika, 1970, str.8.)

Umjetnički odgoj u strateškim odgojno- obrazovnim dokumentima

- **UNESC-ov dokument *Framework for Culture and Arts Education*:**
- „Također prepoznajemo da su kultura i umjetnost sastavni dio cjelovitog i uključivog razvoja, otpornosti i dobrobiti pojedinaca i društava. Kultura je u središtu onoga što nas čini ljudima te oblikuje naše vrijednosti, izbore i odnose s drugima i prirodom, razvijajući kritičko mišljenje, identitet i sposobnost uvažavanja različitosti.“
(UNESCO, 2024, str. 3)

U Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje navodi se sljedeće:

- „Odgoj pomoću umjetnosti i za umjetnost bitno pridonosi oblikovanju osobnih te društvenih i kulturnih uvjerenja i svjetonazora, stvaranju osobnoga i društvenoga, nacionalnoga i europskoga kulturnoga identiteta te stjecanju univerzalnih humanističkih vrijednota, poštivanju razlika među ljudima i kulturama, **razvijanju empatije**, suradnje, solidarnosti te osobne, društvene i kulturne odgovornosti.“
(Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2011, str. 210)

U Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje navodi se sljedeće:

- „Svrha odgoja i obrazovanja u području umjetnosti jest oplemenjivanje osjetilnoga, emocionalnog i kognitivnog iskustva učenika radi doživljavanja i procjenjivanja svijeta oko sebe, razvijanje mašte kao forme mišljenja koja stvara slike mogućeg i razvijanje kreativnosti koja je izraz zdrave osobnosti odnosno samoostvarenja.“ (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2017, str. 50)

KULTURNE I OBRAZOVNE DIMENZIJE DRAMSKOG ODGOJA U EUROPSKIM TRADICIJAMA

- **Britanska tradicija dramskog odgoja (Drama in Education)**
- jedna od najutjecajnijih tradicija dramskog odgoja
- razvija se u 20. stoljeću u okviru obrazovnih reformi
- naglasak na:
 - aktivnom učenju
 - kreativnosti
 - socijalnom razvoju učenika
- ključni predstavnici:
 - Peter Slade – koncept dječje drame
 - Dorothy Heathcote i Gavin Bolton – drama u odgoju i nastavi
- drama se integrira u nastavni proces kao metoda učenja
- kritike:
 - udaljavanje od kazališne umjetnosti
 - pretjerana instrumentalizacija u obrazovanju

Njemačka kazališna pedagogija (Theaterpädagogik)

- razvija se pod utjecajem britanske tradicije
- zadržava snažnu umjetničku i filozofsku dimenziju
- temelji se na:
 - školskom kazalištu (Schultheater)
 - predmetu „predstavljačka igra“
- naglasak na:
 - kreativnom izražavanju
 - autorskom radu učenika
 - društveno relevantnim temama
- snažna prisutnost u obrazovanju zahvaljujući:
 - sustavnoj institucionalnoj podršci

VJEZDANA LADIKA

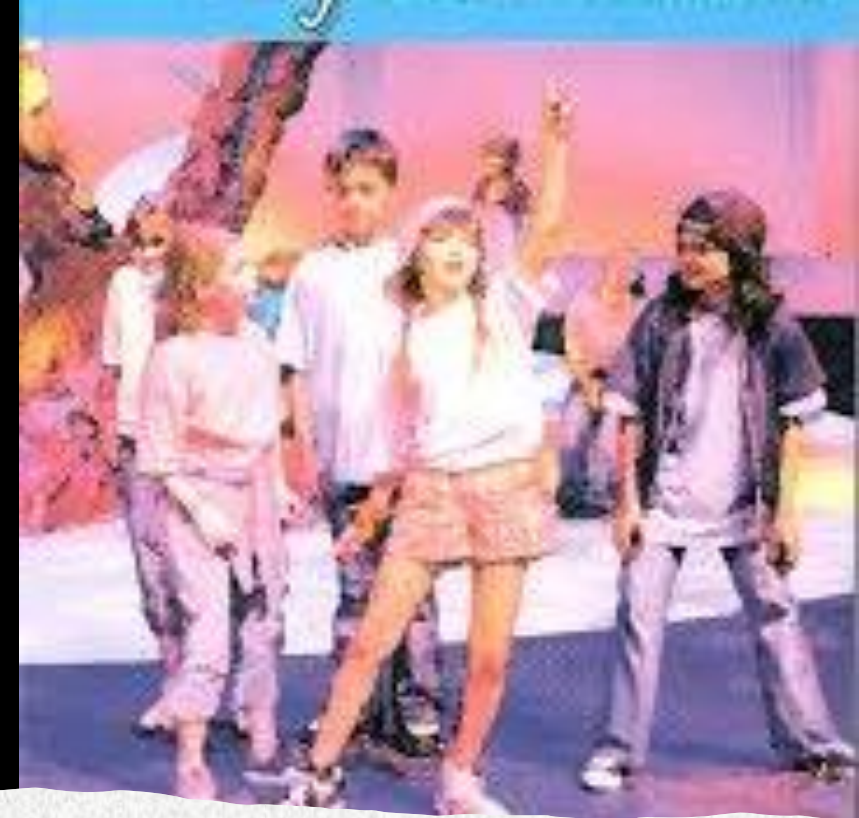
DIJETE
SCENSKA
UMJETNOST

Suvremeni dramski odgoj u Hrvatskoj

- razvija se nakon Drugog svjetskog rata
- prekid s međuratnom tradicijom
- početna faza:
 - dječja i omladinska kazališta
 - naglasak na izvedbi
 - slabija pedagoška dimenzija
- 1950-e i 1960-e:
 - pomak prema umjetničkom odgoju
 - razvoj suvremenih pristupa
- ključna osoba: Zvezdana Ladika
 - razvija prvi sustavni model dramskog odgoja u Hrvatskoj
 - fokus na proces, kreativnost i osobni razvoj (ne samo izvedbu)
- metode:
 - dramska igra
 - improvizacija
 - skupno stvaralaštvo

Hrvatski centar za
dramski odgoj

- Dramski odgoj prije svega odgaja za život i namijenjen je svoj djeci.“ To je „odgoj za život.“

MOST (motivacija, otvorenost, suosjećanje, tolerancija)

- 7-mjesečni izvannastavni projekt
- namijenjen darovitim i visokomotiviranim učenicima viših razreda OŠ
- povezuje:
 - jezično-komunikacijsko područje
 - umjetničko područje
 - socio-emocionalno područje

AKTIVNOSTI

- školske radionice (kreativno pisanje, retorika, gluma, likovno stvaralaštvo)
- suradnja učiteljice, knjižničarke i psihologinje
- radionice s umjetnicima (vanjski mentori)
- posjeti kulturnim institucijama (kazalište, muzej)
- suradnja s lokalnom zajednicom (knjižnica, radio)

Umjetnost utječe i na kulturu ustanove...

- stvaraju vlastite umjetničke radove (predstava, tekstovi, likovni radovi)
- izražavaju društveno odgovorne poruke
- pristup:
- iskustveno i integrirano učenje
- dramske metode i kreativno izražavanje
- suradnički rad

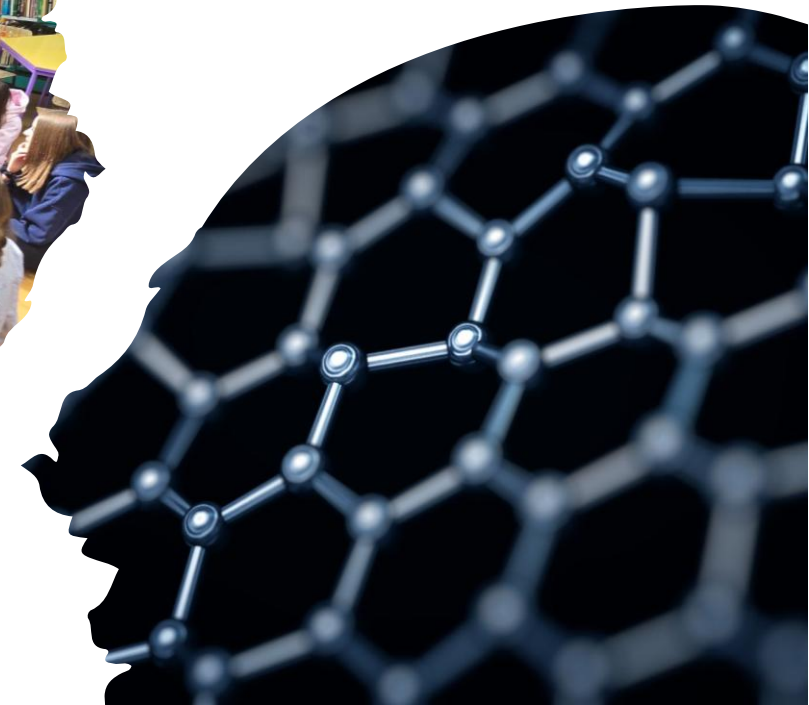
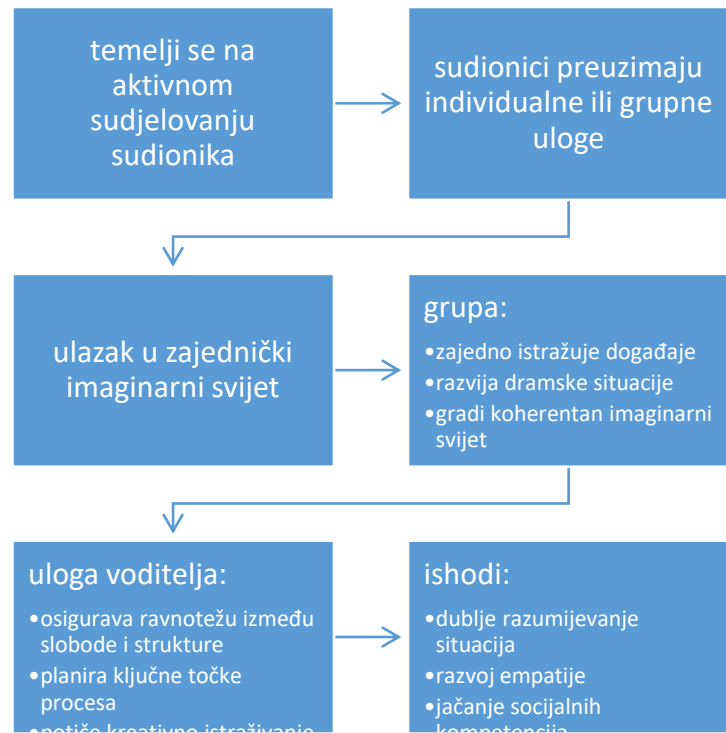

Završni radovi...

- javna prezentacija (predstava, izložba, radio gostovanje, brošura)
- doprinos kulturnom životu škole i zajednice

Procesna drama kao metoda

Rezultati projekta MOST

- razumijevanje pojma empatija (kognitivna i emocionalna)
- jačanje tolerancije, suradnje i društvene odgovornosti
- razvoj kreativnih, komunikacijskih i socijalnih vještina
- povećano samopouzdanje učenika kroz javne nastupe
- aktivno sudjelovanje u stvaranju umjetničkih radova i životu zajednice
- pozitivni učinci iskustvenog i procesnog učenja

Zaključci

- umjetnički odgoj razvija cjelovitog učenika
- dramske metode potiču empatiju i socijalne vještine
- procesna drama omogućuje iskustveno učenje
- projekt MOST pokazuje pozitivne odgojne učinke
- jača se suradnja, tolerancija i zajedništvo

Literatura

- Dresto, V. (2007). *Prva predstava: Priručnik za voditelje početnike dramsko-scenskih skupina u osnovnoj školi*. Naklada Ljevak.
- Gruić, I. (2002). *Prolaz u zamišljeni svijet: Procesna drama ili drama u nastajanju*. Golden marketing.
- Krušić, V. (2007). (Ur.). *Ne raspravljaj, igrāj*. Hrvatski centar za dramski odgoj; Pili-poslovi; Formaat – Workplace for participatory drama.
- Krušić, V. (2014). Okvir za različitost – razvoj suvremene dramske pedagogije u Hrvatskoj. *Scena*, 50(1–2), 56–61. <http://www.hcdo.hr/knjiznica/strucni-clanci/>
- Krušić, V. (2015). Umjetnički odgoj – što je to i čemu služi? U *Zbornik radova simpozija Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja*. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. <http://www.hcdo.hr/knjiznica/strucni-clanci/>
- Krušić, V. (2020). Dramski odgoj i pedagogija u raznim europskim kulturnim i pedagoškim tradicijama. U I. Gruić & M. Rimac Jurinović (Ur.), *Kako dramsko izražavanje doprinosi kvaliteti poučavanja: Zbornik radova 3. znanstveno-umjetničkog simpozija s međunarodnim sudjelovanjem*. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Krušić, V. (n.d.). *Prema pojmu dramske nadarenosti*. Hrvatski centar za dramski odgoj.
- Krušić, V. (n.d.). *Dramski odgoj i pedagogija u raznim europskim kulturnim i pedagoškim tradicijama*. Hrvatski centar za dramski odgoj.
- Ladika, Z. (1970). *Dijete i scenska umjetnost: Priručnik za dramski odgoj djece i omladine*. Školska knjiga.
- Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (n.d.). Empatija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. <https://enciklopedija.hr/clanak/empatija>
- Lugomer, V. (2000–2001). Dramski odgoj u nastavi. *Školske novine*. http://www.hcdo.hr/?page_id=180
- Mardas, E., & Magos, K. (2020). Drama in education and its influence on adolescents' empathy. *Journal of Education and Training Studies*, 8(4), 1–10. <https://www.researchgate.net/publication/343789576>
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2017). *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje*. <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Nacionalni%20kurikulum%20za%20osnovno%20C5%A1kolski%20odgoj%20i%20obrazovanje.pdf>
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2017). *Nacionalni kurikulum*. <https://srpooh.hr/wp-content/uploads/2025/07/nacionalni-okvirni-kurikulum-listopad-2011.pdf>
- Morgan, N., & Saxton, J. (1998). *Učitelj u ulozi*. U *Teaching drama: A mind of many wonders* (prijevod V. Krušić). Hrvatski centar za dramski odgoj.
- Perić Kraljik, M. (2009). *Dramske igre za djecu predškolske dobi*. Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Učiteljski fakultet.
- Škufljić-Horvat, I. (1995). Dramski odgoj djece u Hrvatskoj danas. *Umjetnost i dijete*, 27(4/6), 227–231.
- UNESCO. (2024). *Framework for culture and arts education*. <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-framework-culture-and-arts-education-implementation-guidance>
- Velički, V. (2011). Razvoj empatije kod djece. <http://www.inoptimum.com/2011/08/02/razvoj-empatije-kod-djece/>
-
- Dno obrasca
-
-